

DOOR DE GEMEENSCHAP GEÏNITIEERDE LOKALE ONTWIKKELING

COHESIEBELEID 2014-2020

De nieuwe wet- en regelgeving voor de volgende investeringsronde van het EU-cohesiebeleid voor 2014-2020 is in december 2013 formeel goedgekeurd door de Raad van de Europese Unie.

Dit informatieblad maakt deel uit van een reeks waarin de belangrijkste onderdelen van de nieuwe aanpak nader worden belicht

Inhoud

Thema

Wat wordt bedoeld met vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD)?

Wat is het doel?

De belangrijkste onderdelen van CLLD

Wat is nieuw?

Hoe kunnen de verschillende Fondsen worden gebruikt bij CLLD?

Wat zijn de implicaties van de gemeenschappelijke methodiek?

De afgelopen 20 jaar heeft de LEADER⁽¹⁾-aanpak met vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD) (gefinancierd door het Structuurfonds en fonds voor plattelandsontwikkeling) actoren op het platteland geholpen om het langetermijnpotentieel van hun lokale regio te overwegen. Het is een effectief en efficiënt instrument gebleken voor de uitvoering van ontwikkelingsbeleid. De Europese Commissie heeft deze uitvoeringsmethode ook gestimuleerd via de communautaire initiatieven URBAN⁽²⁾ en EQUAL⁽³⁾. Voor LEADER, dat sinds 1991 ononderbroken door de EU is ondersteund, is dit instrument een belangrijk onderdeel geworden van het beleid voor plattelandsontwikkeling dat breed ingang heeft gevonden in heel Europa. Sinds 2007 wordt lokale ontwikkeling ook binnen het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij gebruikt ter ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van visserijgemeenschappen.

Artikel 32-35⁽⁴⁾ van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen (EU), Nr. 1303/2013, voor CLLD is gebaseerd op de LEADER-aanpak en heeft betrekking op vier van de fondsen (het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij) die onder het Gemeenschappelijk Strategisch Kader vallen in de programmaperiode 2014-2020 (de ESI-fondsen, Europese Structuur- en Investeringsfondsen).

CLLD is een specifiek instrument voor toepassing op subregionaal niveau en is een aanvulling op ontwikkelingsondersteuning op lokaal niveau. CLLD kan lokale gemeenschappen en organisaties ertoe bewegen om bij te dragen aan het realiseren van de doelstellingen van slimme, duurzame en inclusieve groei in het kader van de Europa 2020-strategie, territoriale samenhang bevorderen en specifieke beleidsdoelen bereiken.

Wat wordt bedoeld met vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (CLLD)?

Een eenduidige methodiek met betrekking tot CLLD voor de ESI-fondsen die:

- » gericht is op specifieke **subregionale gebieden**;
- » door de gemeenschap wordt geïnitieerd door **lokale werkgroepen** die bestaan uit vertegenwoordigers van lokale publieke en private sociaaleconomische belangen;
- » wordt uitgevoerd via geïntegreerde en sectoroverstijgende **plaatsgebonden lokale ontwikkelingsstrategieën**, die zijn ontworpen met het oog op **lokale behoeften en mogelijkheden**; en
- » rekening houdt met de lokale behoeften en mogelijkheden, **innovatieve eigenschappen** in de lokale context heeft, en **netwerken** en, waar nodig, **samenwerking** behelst.

Deze eenduidige methodiek maakt een **samenhangend en geïntegreerd gebruik van de fondsen mogelijk voor het presenteren van lokale ontwikkelingsstrategieën**.

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – Koppelingen tussen de plattelandseconomie en ontwikkelingsacties.

(2) Het communautaire initiatief URBAN II van de EFRO ondersteunde innovatieve strategieën voor duurzaam, economisch en sociaal herstel in een beperkt aantal stedelijke gebieden in heel Europa van 2000-2006; het communautaire initiatief URBAN liep van 1994-1999.

(3) Het EQUAL-initiatief van het ESW richtte zich van 2000-2006 op het ondersteunen van innovatieve grensoverschrijdende projecten, gericht op het tegengaan van discriminatie en achterstanden in de arbeidsmarkt.

(4) Zie artikel 32-35 van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen met betrekking tot het EFRO, ESF, Cohesiefonds, ELFPO en EFMZV.

Wat is het doel?

[↑ Naar boven](#)

Het hoofddoel van deze gezamenlijke aanpak door de ESI-fondsen is de toepassing van CLLD als ontwikkelingsinstrument te vereenvoudigen en vergroten. CLLD zal:

- » lokale gemeenschappen stimuleren om **geïntegreerde „bottom-up“-aanpakken te ontwikkelen** wanneer de omstandigheden een reactie vergen op territoriale en lokale uitdagingen die vragen om structurele verandering;
- » **vorm geven aan het potentieel van een gemeenschap en innovatie** (met inbegrip van sociale innovatie), ondernemerschap en het vermogen tot verandering stimuleren door ontwikkelingen en het ontdekken van onaangeboord potentieel binnen gemeenschappen en gebieden aan te moedigen;
- » **eigen inbreng vanuit de gemeenschap bevorderen** door de inspraak binnen gemeenschappen te vergroten en een gevoel van betrokkenheid en verantwoordelijkheid te creëren die de effectiviteit van EU-beleid kan vergroten; en
- » **bijdragen aan multi-level governance** door lokale gemeenschappen een route te bieden om ten volle deel te nemen aan het vormen en doorvoeren van EU-doelen op alle gebieden.

De belangrijkste onderdelen van CLLD

[↑ Naar boven](#)

- » De **lokale werkgroepen** moeten worden samengesteld op basis van lokale sociaaleconomische belangen in de publieke en private sector, zoals ondernemers en hun netwerk, lokale autoriteiten, buurt- of plattelandsverenigingen, groepen burgers (zoals minderheden, senioren, vrouwen/mannen, jongeren, ondernemers, enz.), organisaties die zich inzetten voor de gemeenschap, vrijwilligersorganisaties, enz. (Minimaal 50% van de stemmen bij selectiebeslissingen moet afkomstig zijn van partners die geen publieke overheid zijn en geen enkele belangengroep mag meer dan 49% van de stemmen hebben.
- » De **lokale ontwikkelingsstrategieën** moeten aansluiten bij de relevante programma's van de ESI-fondsen waardoor ze worden ondersteund. Ze moeten het gebied en de populatie vermelden die de strategie omvat; een analyse bijvoegen over de ontwikkelingsbehoeften en het potentieel van het gebied, inclusief een SWOT-analyse (sterkte-zwakteanalyse van sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen); en de doelen en geïntegreerde en innovatieve functies van de strategie beschrijven, inclusief meetbare doelstellingen voor prestaties of resultaten. De strategieën moeten ook een actieplan bevatten waaruit blijkt hoe de doelen worden vertaald naar concrete projecten, en met beheer- en bewaakafspraken en een financieel plan.

- » De **gebieds- en populatiedekking** door een bepaalde lokale strategie moet samenhangend en gericht zijn en voldoende kritische massa bieden voor het effectief doorvoeren van de strategie. Het is aan de lokale actiegroepen om te bepalen welke gebieden en populatie in hun strategieën worden opgenomen, maar deze moeten wel in overeenstemming zijn met de criteria die in artikel 33⁽⁶⁾ van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen zijn vastgelegd. De populatiedekking moet minimaal 10 000 en maximaal 150 000 zijn, in overeenstemming met de verordeningen van het LEADER-programma voor 2007-2013. De Commissie kan afwijking van deze limieten uitsluitend in gerechtvaardigde gevallen op basis van een verzoek door een lidstaat toestaan. Ter referentie: de gemiddelde bevolking die betrokken was bij de URBAN II-programma's met financiering van het EFRO in de periode 2000-2006 bedroeg ongeveer 30 000 inwoners.

Wat is nieuw?

[↑ Naar boven](#)

In de programmaperiode 2014-2020 zal de meer expliciete ondersteuning, in de vorm van een gezamenlijk wettelijk kader en geharmoniseerde regels voor de vier ESI-fondsen, zorgen voor meer consistentie en de ondersteuning van een lokale door de gemeenschap geleide strategie vanuit meerdere fondsen bevorderen.

In de Algemene Bepalingen voor de ESI-fondsen zijn diverse aspecten gericht op vereenvoudiging van de invoering van vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling ten behoeve van de begunstigden:

- » **Een eenduidige CLLD-methodiek** zal worden toegepast voor alle ESI-fondsen en regio's, zodat alle gebieden kunnen profiteren van EU-ondersteuning voor capaciteitsopbouw, lokale publiek-private samenwerkingsverbanden en strategieën, netwerken en uitwisselen van ervaring;
- » **Ondersteuning vanuit de ESI-fondsen zal consistent en gecoördineerd plaatsvinden.** Dit maakt het eenvoudiger voor de begunstigden om strategieën met meerdere fondsen op te zetten die beter zijn afgestemd op hun behoeften en gebieden, bijvoorbeeld voor een gebied met zowel plattelandsaspecten als stedelijke aspecten. Dit wordt gegarandeerd via een gecoördineerde capaciteitsopbouw, selectie, goedkeuring en financiering van vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategieën en lokale actiegroepen;
- » **Hoofdfonds:** wat betreft gezamenlijk gefinancierde strategieën bestaat er de mogelijkheid om de lopende uitgaven voor zowel het management van de invoering als de bevordering van de vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkelingsstrategie via één fonds (d.w.z. het hoofdfonds) te ondersteunen;
- » **Stimuleringsmaatregelen.** voor die operationele programma's waar een volledige prioritaire as is aangebracht via CLLD wordt wat betreft het cohesiebeleid het maximale cofinancieringsstarief vanuit het EFRO en/of het ESF op het niveau van een prioritaire as verhoogd met 10 procentpunten⁽⁵⁾ Bij het ELFPO kan het maximale cofinancieringsstarief voor CLLD, afhankelijk van de omstandigheden, variëren van 80% tot 90%⁽⁶⁾ Voor het EFMZV (concept) is het maximale cofinancieringsstarief 75 %⁽⁷⁾ en als de EU-prioriteit voor territoriale ontwikkeling in visgebieden uitsluitend wordt gewijd aan CLLD, wordt het cofinancieringsstarief verhoogd met 10 procentpunten.

(5) Zie artikel 120 (5) van de Verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen over het EFRO, ESF, CF, ELFPO en EFMZV.

(6) Zie artikel 59 (4) van Regelgeving (EU) Nr. 1305/2013 over steun voor plattelandsontwikkeling door het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO).

(7) Zie artikel 94 (4) van de ontwerpregelgeving over het EFMZV.

Hoe kunnen de verschillende Fondsen worden gebruikt bij CLLD?

[↑ Naar boven](#)

EFRO/EFW: Het Verdrag van Lissabon en de Europa 2020-strategie bekrachtigen de grondgedachte voor een geïntegreerde en inclusieve aanpak om lokale problemen op te lossen. Met name de focus op de kwaliteit van groei en de noodzaak om een groei te garanderen die inclusief en duurzaam is brengen met zich mee dat, in lijn met de doelen van economische, sociale en territoriale samenhang, cohesiebeleid acties zou moeten ondersteunen die werkloosheid, ontberingen en armoede tegengaan.

De door de gemeenschap geïnitieerde aanpak is niet nieuw. De Urban-pilotprojecten⁽⁸⁾ in de jaren '90 van de vorige eeuw en de communautaire URBAN-initiatiefprogramma's (1994-1999 en 2000-2006), gefinancierd door het EFRO, en het EQUAL-initiatief (2000-2006), gefinancierd door het ESF, waren gebaseerd op lokale partnerschappen en zijn daarom een nuttige bron van informatie voor de CLLD-aanpak.

ELFPO: Het belang van betrokkenheid van de gemeenschap is aangetoond met het succes van CLLD en de LEADER-aanpak. Het succes van de aanpak wordt aangetoond door de meer dan 2 300 lokale actiegroepen die nu overal in de EU actief zijn en de totale financiering van EUR 5,5 miljard (6% van de ELFPO-financiering) die hiermee is gemoeid.

De LEADER-aanpak dient als basis voor het nieuwe initiatief voor CLLD van de Commissie met als kernwoorden: plaatsgebonden; van onderaf; publiek-privaat; geïntegreerd; innovatief en gericht op samenwerking en netwerken. Het verplicht reserveren van 5% van elke toewijzing uit het ELFPO aan elke lidstaat wordt voortgezet in de periode 2014-2020, waarbij het nieuwe wettelijke kader ook het geïntegreerde aspect van de aanpak in hoge mate zal versterken.

EFMZV: Sinds 2007 heeft prioritaire as 4 van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) de duurzame ontwikkeling van visgebieden ondersteund en erop toegezien dat de acties die werden ondernomen door lokale visserijwerkgroepen (FLAGs, Fisheries Local Action Groups) voortbouwen op de unieke sterke punten en mogelijkheden voor elk visserijgebied; nieuwe markten en producten benutten; en de kennis, energie en middelen van lokale actoren uit alle sectoren integreren.

Meer dan 300 FLAGs zijn nu aan de slag in 21 lidstaten. De nieuwe gezamenlijke aanpak via de ESI-fondsen versterkt het vermogen van deze FLAGs om hun werk te doen en biedt betere mogelijkheden voor geïntegreerd samenwerken met andere sectoren en aangrenzende gebieden.

(8) In de periode van 1990 tot 1993 werden in totaal 33 Urban-pilotprojecten onder bescherming van artikel 10 van het EFRO geïnitieerd. Deze projecten werden ingevoerd in 11 lidstaten en hadden als doel het ondersteunen van innovatie bij stedelijkeregeneratie en planning binnen het kader van het bredere beleid voor het bevorderen van economische en sociale cohesie.

Wat zijn de implicaties van de gemeenschappelijke methodiek?

[↑ Naar boven](#)

- » Een door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling is plaatsgebonden, kan worden gefinancierd door de verschillende ESI-fondsen en is een ideale methodiek voor het leggen van verbanden tussen stedelijke gebieden, plattelandsgebieden en visserijgebieden.
- » Lidstaten definiëren in hun partnerschapsovereenkomst hoe zij CLLD willen gaan ondersteunen en ze geven aan in welk soort gebieden CLLD kan worden toegepast. CLLD is optioneel voor het EFRO, ESF en EFMZW, maar verplicht voor het ELFPO.
- » Aangezien de CLLD-strategieën, ontworpen door lokale werkgroepen, soms betrekking hebben op één of meer Fondsen, is consistentie en coördinatie tussen de Fondsen van belang. Lidstaten en beheersinstanties moeten nu de criteria voor het selecteren van plaatselijke ontwikkelingsstrategieën bepalen en ervoor zorgen dat oproepen en procedures worden gecoördineerd tussen de Fondsen. Het selecteren en goedkeuren van de strategieën wordt uitgevoerd door een commissie die voor dit doel door de betreffende beheersinstanties is aangesteld en die ervoor zal zorgen dat strategieën die putten uit meerdere fondsen een gecoördineerde financiering krijgen voor de volledige strategie.
- » Eind 2017 is de deadline voor het selecteren en goedkeuren van lokale strategieën. De eerste selectieronde voor strategieën moet in ieder geval binnen twee jaar na de goedkeuringsdatum van de partnerschapsovereenkomst zijn afgerond. Er is nog geen automatische overdracht vanuit deze financieringsperiode naar de volgende, bestaande lokale actiegroepen van het ELFPO, en het EFMZV moet nieuwe strategieën indienen. De nieuwe voorstellen geven de huidige lokale actiegroepen ook de mogelijkheid om hun lokale strategieën te verbreden en andere ESI-fondsen daarin te betrekken.
- » In die gebieden waarvan de lidstaten aangeven dat er CLLD kan worden gebruikt, moeten die lidstaten en de beheersinstanties capaciteitsopbouwende activiteiten ondernemen om ervoor te zorgen dat lokale gemeenschappen, met name in kwetsbare omstandigheden met een beperkte capaciteit, in staat worden gesteld om volledig te participeren. Dit kan worden gerealiseerd door het opbouwen van lokale werkgroepen en het opstellen van levensvatbare strategieën.
- » Potentiële lokale werkgroepen moeten vroegtijdig de dialoog aangaan met de relevante beheersinstanties om zeker te stellen dat hun behoeften en zorgen bekend zijn en dat daarmee rekening gehouden kan worden bij het ontwerp van de programma's.

Meer informatie

Voor meer informatiebladen over aspecten van het cohesiebeleid:

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_nl.cfm

Voor meer algemene informatie over regionaal beleid:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_nl.cfm